

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 71

van **KARL VANLOUWE**

datum: 29 november 2023

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Kandidaat-EU-lidstaten Moldavië, Bosnië-Herzegovina en Oekraïne - Toetredingstraject

Op 8 november 2023 kondigde de voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen, aan dat de Europese Commissie de onderhandelingen over een toetreding van Oekraïne tot de Europese Unie wil doen opstarten. Volgens von der Leyen is Oekraïne er namelijk in geslaagd om diepgaande hervormingen uit te voeren rond onder andere corruptie en hun Hoge Raad van Justitie.

Naast Oekraïne wordt ook de opstart van onderhandelingen voor Moldavië en Bosnië-Herzegovina aanbevolen. De toetredingsaanvraag van Bosnië en Herzegovina is opmerkelijk want in het land zijn er aanzienlijke politieke spanningen die niet de goede kant lijken uit te gaan. Daarnaast is Moldavië ook een bijzonder geval. Begin september opende federaal minister van Buitenlandse Zaken Hadja Lahbib een nieuwe Belgische ambassade in Chisinau, na de beslissing op 23 juni 2022 om het land het statuut van kandidaat-lidstaat te geven.

De procedure voor Moldavië lijkt dus wel erg vlot te gaan: op een jaar tijd wordt het land gepromoveerd van kandidaat-lidstaat naar een land waarmee de EU onderhandelingen voert over toetreding tot de Unie. Dat terwijl er nog maar op 17 november 2022 een resolutie is goedgekeurd in het Vlaams Parlement over toetredingsgesprekken van landen in de Westelijke Balkan. Daarin werd uitdrukkelijk gevraagd om de toetredingsonderhandelingen te laten verlopen volgens de vastgelegde toegangscriteria. Haast en spoed mag dus niet aan de orde zijn. Door de precaire situatie van de pro-Westerse regering in het land en de druk van Rusland in Transnistrië is er wel extra Europese steun nodig, zodat Rusland geen extra bondgenoot vindt op het Europese continent. De minister liet weten in antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 11 van 3 oktober 2023 dat het voor de Vlaamse Regering belangrijk is dat de toetredingsmethodologie strikt wordt toegepast, conform resolutie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-2023, nr. 1485/3.

De toetredingsgesprekken voor deze drie landen zouden volgens minister Lahbib een centraal gegeven vormen binnen ons toekomstig Europees Voorzitterschap. Charles Michel liet weten in De Standaard in september dat hij wil toewerken naar een nieuwe Europese uitbreiding tegen 2030.

1. Wat zijn de bemerkingen van de minister-president bij de aanbeveling van de Europese Commissie voor de opstart van de onderhandelingen tot toetreding van die drie landen?

2. Zowel Oekraïne als Moldavië en Bosnië-Herzegovina zijn veraf van de officiële toetredingscriteria. Toch wil Charles Michel als voorzitter van de Europese Raad de uitbreiding bewerkstelligen tegen 2030.

Wat is het standpunt van de Vlaamse Regering over die versnelde toetredingsprocedure? Primeren strategische, geopolitieke keuzes boven realistische integratie van deze kandidaat-lidstaten in de Unie?

3. Staat het uitbreidingsdebat rond de toetreding van deze drie landen op de agenda van ons Europees voorzitterschap? Staat er extra steun voor deze landen op de politieke agenda?
4. Kan de minister meer inzicht geven over de banden tussen Vlaanderen en de nieuwe kandidaat-lidstaten? Zijn er export- en importcijfers beschikbaar van handel tussen Vlaanderen-Oekraïne en Vlaanderen-Bosnië?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 71 van 29 november 2023

van **KARL VANLOUWE**

1-2. Tijdens de Europese Raad van 14 en 15 december 2023 beslisten de Europese staats- en regeringsleiders over de uitbreiding van de Europese Unie, in navolging van de aanbevelingen van de Europese Commissie van 8 november 2023. De meeste lidstaten waren (voorzichtig) positief over de aanbevelingen van de Europese Commissie. De Europese Raad heeft dan ook besloten om de toetredingsonderhandelingen met Oekraïne en Moldavië te starten. De Europese Raad kan de onderhandelingskaders aannemen zodra de aanbevelingen door de Europese Commissie zijn ingevuld. De Europese Commissie zal hierover rapporteren in maart 2024. Dat betekent dat de toetredingsonderhandelingen met Oekraïne en Moldavië nog enkele jaren in beslag zullen nemen. De vraag is hoe de EU zich intern dient te organiseren en te financieren in het licht van deze uitbreiding, wat een belangrijk punt zal zijn tijdens het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie.

Wat Bosnië-Herzegovina betreft, dat in december 2022 de status 'kandidaat-lidstaat' verwierf, heeft de Europese Raad besloten om de toetredingsonderhandelingen te openen van zodra aan de lidmaatschapscriteria voldaan is.

De Europese Raad heeft daarnaast ook besloten dat Georgië de status 'kandidaat-lidstaat' kan verwerven, op voorwaarde dat de relevante stappen uit de aanbeveling van de Europese Commissie van 8 november 2023 genomen worden.

Ter voorbereiding van deze discussies vond een ad-hocvergadering binnen de directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE) plaats over de uitbreiding, waar ook de Vlaamse Regering werd vertegenwoordigd.

De Europese Raad stelt dat "uitbreiding een geostrategische investering is in vrede, veiligheid, stabiliteit en welvaart". De oorlog tussen Rusland en Oekraïne heeft EU-uitbreiding in een stroomversnelling geplaatst. Vlaanderen onderstreept echter systematisch de nood aan een 'merit-based' aanpak met een nauwe betrokkenheid van de lidstaten. Daarnaast benadrukt Vlaanderen steeds een sterke conditionaliteit en dat toetredingsonderhandelingen niet onherroepelijk tot lidmaatschap mogen leiden. De weg naar EU-lidmaatschap blijft in de eerste plaats afhankelijk van het succesvol doorvoeren van grondige en duurzame hervormingen op het vlak van de rechtstaat, democratische instellingen, fundamentele waarden, een goed werkende markteconomie en de strijd tegen corruptie en georganiseerde misdaad.

De Vlaamse Regering stelde in de [EU-visienota van 2016](#) dat uitbreiding niet aan de orde was en dat de EU moet focussen op verdieping en hervorming. Dezelfde boodschap komt terug in het regeerakkoord van 2019. Bij de hervorming van de Europese Unie moet gekeken worden naar de werking van de Europese instellingen, de besluitvormingsmethodes in de Raad en de gevolgen van de EU-uitbreiding op specifieke beleidsvelden. Deze elementen werden ook opgenomen in de raadsconclusies van 14 en 15 december 2023.

Het is belangrijk te onderstrepen dat EU-uitbreiding lang kan duren. Zo heeft de vorige onderhandelingsronde met kandidaat-lidstaten gemiddeld negen jaar geduurd.

Het stellen van een deadline, zoals die van 2030 door Europees raadsvoorzitter Charles Michel, lijkt dan ook eerder onrealistisch gezien de lange duurtijd en de voorwaarden voor toetreding.

3. Gelet op de beslissingen van de Europese Raad op 14 en 15 december 2023, zal de toetreding van Oekraïne, Moldavië en Bosnië-Herzegovina op de agenda van het Belgisch EU-voorzitterschap staan. In het Vlaams Projectplan voor het EU-voorzitterschap identificeert de Vlaamse Regering de uitbreiding van de Europese Unie dan ook als een belangrijke kwestie.

Wat de extra steun voor deze landen betreft, stelde de Europese Commissie het Nieuw Groeiplan voor de Westelijke Balkan voor. Dit plan is ontstaan als reactie op de belofte van toetreding voor de Westelijke Balkanlanden en de ontoereikende sociaaleconomische convergentie tussen de Westelijke Balkan en de EU. Het omvat, onder andere, financiële steun voor de weg naar toetreding. In de discussies over de herziening van het Meerjarig Financieel Kader vormt de financiering van de steun aan Oekraïne een belangrijk punt.

4. In het algemeen zijn Moldavië en Bosnië-Herzegovina voor Vlaanderen geen prioritaire partners. In Moldavië en Bosnië-Herzegovina heeft Flanders Investment & Trade (FIT) geen lokale aanwezigheid: Moldavië behoort tot de jurisdictie van het kantoor in Roemenië, terwijl Bosnië-Herzegovina opgevolgd wordt door de antenne in Slovenië waarbij het zwaartepunt duidelijk rust op de markten waarin het kantoor en de antenne gevestigd zijn. De Vlaamse Regering heeft voorlopig geen nieuwe acties of initiatieven gepland in die twee landen.

De banden met Oekraïne zijn daarentegen uitgebreider. De Vlaamse Regering doet alles wat grondwettelijk mogelijk is om Oekraïne te steunen en het herstel en de wederopbouw van het land te ondersteunen. FIT stelde een Vlaamse Economische Vertegenwoordiger (VLEV) aan voor de heropbouw van Oekraïne en werkt in het kader van het interregionale samenwerkingsakkoord ook samen met het lokale AWEX-team (Agence Wallonne à l' Exportation et aux Investissements étrangers) voor de vragen die niet gerelateerd zijn aan de heropbouw.

Wat de export- en importcijfers betreft, heeft Vlaanderen een handelsoverschot met elk van de drie landen. Oekraïne is de belangrijkste handelspartner, wat gezien de marktomvang geenszins verrassend is.

Van januari tot en met september 2023 exporteerde Vlaanderen voor 36,40 miljoen euro naar Moldavië, terwijl de import in dezelfde periode 9,04 miljoen euro bedroeg. De tussentijdse handelsbalans met Moldavië kwam aan Vlaamse zijde dan ook uit op een overschot van 27,36 miljoen euro. In 2022 bedroeg het overschot 34,58 miljoen euro.

In de ranglijst met exportmarkten voor Vlaanderen nam Moldavië in 2022 de 130ste positie in, met een aandeel van 0,010% in de Vlaamse totaaluitvoer. In 2023 (t.e.m. september) kwam Moldavië terecht op de 126ste plaats met een aandeel van 0,011%. In 2022 beliep de Vlaamse totaalimport uit Moldavië 11,69 miljoen euro, wat een 136ste plaats en 0,002% van de Vlaamse wereldwijde totaalimport betekende. In 2023 (t.e.m. september) kwam Moldavië op de 129ste plaats terecht met een aandeel van 0,003%.

In onderstaande tabel is een overzicht terug te vinden voor de periode 2018 tot en met september 2023.

Jaartal	Uitvoer (in miljoen euro)	Variatie in %	Invoer (in miljoen euro)	Variatie in %	Handelsbalans (in miljoen euro)
2018	34,83		8,03		26,81
2019	35,01	+0,52%	5,85	-27,15%	29,17
2020	34,00	-2,90%	5,31	-9,19%	28,69
2021	55,47	+63,15%	7,90	+48,72%	47,57
2022	46,27	-16,58%	11,69	+48,06%	34,58
2023 (jan-sep)	36,40	+8,48%	9,04	+0,05%	27,36

Van januari tot en met september 2023 exporteerde Vlaanderen voor 69,10 miljoen euro naar Bosnië-Herzegovina, terwijl de import in dezelfde periode 17,48 miljoen euro bedroeg. De tussentijdse handelsbalans met Bosnië-Herzegovina kwam aan Vlaamse zijde dan ook uit op een overschot van 51,63 miljoen euro. In 2022 bedroeg het overschot 79,04 miljoen euro.

In de ranglijst met exportmarkten voor Vlaanderen nam Bosnië-Herzegovina in 2022 de 113de positie in, met een aandeel van 0,022% in de Vlaamse totaaluitvoer. In 2023 (t.e.m. september) kwam Bosnië-Herzegovina eveneens terecht op de 113de plaats met een aandeel van 0,021%.

In 2022 beliep de Vlaamse totaalimport uit Bosnië-Herzegovina 27,48 miljoen euro, wat een 123ste plaats en 0,006% van de Vlaamse wereldwijde totaalimport betekende. In 2023 (t.e.m. september) kwam Bosnië-Herzegovina eveneens op de 123ste plaats terecht met een aandeel van 0,005%.

In onderstaande tabel is een overzicht terug te vinden voor de periode 2018 tot en met september 2023.

Jaartal	Uitvoer (in miljoen euro)	Variatie in %	Invoer (in miljoen euro)	Variatie in %	Handelsbalans (in miljoen euro)
2018	75,47		32,22		43,25
2019	62,12	-17,69%	35,84	+11,24%	26,28
2020	57,77	-6,99%	21,50	-40,01%	36,27
2021	80,87	+39,97%	25,74	+19,69%	55,13
2022	106,52	+31,72%	27,48	+6,76%	79,04
2023 (jan-sep)	69,10	-16,80%	17,48	-15,87%	51,63

Van januari tot en met september 2023 exporteerde Vlaanderen voor 383,11 miljoen euro naar Oekraïne, terwijl de import in dezelfde periode 306,14 miljoen euro bedroeg. De tussentijdse handelsbalans met Oekraïne kwam aan Vlaamse zijde dan ook uit op een overschot van 76,97 miljoen euro. In 2022 liet de handelsbalans een tekort zien van 139,37 miljoen euro.

In de ranglijst met exportmarkten voor Vlaanderen nam Oekraïne in 2022 de 70ste positie in, met een aandeel van 0,087% in de Vlaamse totaaluitvoer. In 2023 (t.e.m. september) kwam Oekraïne terecht op de 63^e plaats met een aandeel van 0,12%.

In 2022 beliep de Vlaamse totaal invoer uit Oekraïne 556,90 miljoen euro, wat een 56ste plaats en 0,11% van de Vlaamse wereldwijde totaalimport betekende. In 2023 (t.e.m. september) kwam Oekraïne op de 60ste plaats terecht met een aandeel van 0,095%.

In onderstaande tabel is een overzicht terug te vinden voor de periode 2018 tot en met september 2023.

Jaartal	Uitvoer (in miljoen euro)	Variatie in %	Invoer (in miljoen euro)	Variatie in %	Handelsbalans (in miljoen euro)
2018	507,20		496,71		10,50
2019	520,66	+2,65%	544,74	+9,67%	-24,08
2020	496,16	-4,71%	480,68	-11,76%	15,48
2021	638,14	+28,62%	632,91	+31,67%	5,22
2022	417,53	-34,57%	556,90	-12,01%	-139,37
2023 (jan- sep)	383,11	+32,15%	306,14	+13,62%	76,97